

Politika a politická moc ve společnosti

- 1. Obsah pojmu a charakteristické rysy politiky**
- 2. Strukturní prvky politiky a jejich obsah**
- 3. Politická moc a její nositelé**
- 4. Občan a politika**

Politika a politická moc ve společnosti

- V každodenním životě se setkáváme mnohými pojmy aniž uvažujeme o jejich obsahu.
- Pokud tak někdy učiníme, zjistíme, že je velmi složité je nějakým způsobem jasně definovat.
- To se týká také problematiky o které budeme hovořit.
- Proto se v první části přednášky zastavíme u objasnění některých pojmů a diskusi k jejich obsahu.
- *Obsah pojmu a charakteristické rysy politiky*
- v politických slovnících samostatné heslo politika nenajdeme – jeden z mála Scruton
- prakticky se setkáváme s několika různými definicemi pojmu politika

Politika a politická moc ve společnosti

- *V antice* - označení činnosti, která se nazývá správa věcí, spojená s určitou organizací a řízením celospolečenských procesů
- *Jiná definice* - politika je uvědomělá činnost různých subjektů politického působení, zahrnuje realizaci jejich programů a jejich způsoby jednání
- *Nebo je chápána* - jako vlastní realita politických vztahů - mezi subjekty politiky - to je určitý stav
- *Politika* - umožňuje řešit přijatelným způsobem na základě určitých pravidel hry konflikty a rozpory ve společnosti (v demokratické společnosti)
- *Politika* - je zvláštní druh lidské činnosti, relativně samostatný, vnitřně strukturovaný systém

Charakteristické rysy politiky

- je jednou z nejdynamičtější se rozvíjejících sfér lidské činnosti - odráží se v ní pokrok ve všech oblastech života společnosti (objevy např. atomové zbraně, první sputnik, nyní informatika - internet, mobilní telefony, objevy v medicíně atd.)
- je předmětem specializovaných výzkumů různých společensko-vědních oborů (politologie, sociologie, psychologie, historie, ekonomie atd.)
- politika je mnohostranný a velmi složitý jev, promítá se do ní působení různých faktorů - od osobních vlastností politiků až po rozmary počasí
- neexistuje téměř hranice mezi politickými a nepolitickými jevy - např. řešení problémů ekologie, sport, kultura, zdravotnictví atd.

Politika a politická moc ve společnosti

Strukturní prvky politiky

- subjekty politické činnosti
- objekty politické činnosti
- stimuly politické činnosti
- politické vědomí
- politické vztahy
- politické, právní a mravní normy

Subjekty politické činnosti:

a) jednotlivec

b) politické organizace a instituce hnutí

- o stát se soustavou politických organizací a institucí
- o politické strany a politické hnutí (rozhodující subjekty politiky)

Politika a politická moc ve společnosti

- c) občanské iniciativy, společenské a zájmové organizace
- d) sociální a profesní skupiny,
- e) nátlakové skupiny

Objekty politické činnosti

- stejné jako subjekty
- společnost jako celek, veřejnost

Stimuly politické činnosti - motivy - proč jednotlivé subjekty vstupují do politiky ?

- vyplývají z politických, ekonomických i jiných zájmů a potřeb (kultura, sport, jiná zájmová činnost atd.) subjektů působících v politice

Politika a politická moc ve společnosti

- mnohdy jsou skutečné zájmy zakrývány pojmem – celospolečenský zájem
- uvedené zájmy je možno realizovat jen v případě získání politické moci nebo podílu na politické moci a to buď
 - a) v *celostátním měřítku* – parlamentní a senátní volby
 - b) v *regionálním měřítku* – volby do vyšších územně správních celků a komunální volby

Politické vědomí – ideologie

- reflexe (odraz politiky, politických vztahů ve vědomí lidí) - projevují se emoce

možnost zjištění - výzkumy veřejného mínění

- všechny druhy voleb

Politika a politická moc ve společnosti

- relativně ucelené politické koncepce a názory
- programy a teoretické koncepce politických stran
- program vlády atd.
- náboženské teorie

Politické vztahy

a) mezi subjekty politiky

b) mezi subjekty a objekty politiky

Politické vztahy jsou mnohostranné, různorodé, někdy málo transparentní a průhledné

Politika a politická moc ve společnosti

- dochází k institucionalizaci politických vztahů ve společnosti
- jsou dány legislativními normami i jinými normami
Ústava, zákony
- vnitřní normy subjektů politického života (stanovy, programy, organizační řády atd.)

S politickými vztahy souvisí pojem „politická kultura“

Obsah pojmu rozdílný v místě a čase

- Nenajdeme dva státy, kde by chápání pojmu politická kultura byl stejný
- Chování a vztahy subjektů v politice ovlivňuje značné množství faktorů

Politika a politická moc ve společnosti

- v první řadě – historie, tradice
- Rakousko-Uhersko, první republika, protektorát, poválečné období, únor 1948-1989
- změny oficiálních názorů na vlastní minulost – týká se i tradic armády
- Příklad – osudy soch T. G. Masaryka
- v ČR v současné době – vliv minulosti
- názor předsedy ÚS při oslavách vzniku republiky – nabádal k obyčejné lidské slušnosti v politice
- příklad krajanů v Americe do roku 1948 – vliv demokratického prostředí

Politika a politická moc ve společnosti

Politické, právní a mravní normy

- **legislativa - Ústava, zákony**

většinou normy jejich porušení je sankcionovatelné, výjimky existují – zákon ukládá povinnost, nikoli sankci za její nesplnění

- **normy politických stran a politických hnutí**
 - o **stanovy,**
 - o **jednací řády,**
 - o **programy**

Normy politických stran a hnutí výrazným způsobem ovlivňují i politickou kulturu – např. vztah ke KSČM atd.

Politika a politická moc ve společnosti

- mravní normy - vytvářené veřejným míněním, rozdílnost v čase a prostoru

Subjekty, které disponují politickou mocí mají možnost vytvářet a kodifikovat právní normy, jenž jim vyhovují !!!

Politika a politická moc ve společnosti

Politická moc a její nositelé

- setkáváme se s několika možnými definicemi
- *Max. Weber* - politická moc - znamená možnost vládnoucího realizovat uvnitř daných sociálních poměrů svou vůli i přes určitý odpor. Přitom není rozhodující na čem je politická moc založena.

Politická moc může být založena na výsledku demokratických voleb nebo vzniknout například na základě vojenského převratu a diktatury.

Nositelé politické moci

- *jednotlivec* - monarcha, diktátor, charismatický vůdce
- *skupina osob* - vojenská junta, různé rady, atd.
- *politická strana, koalice politických stran*

4/ Občan - politika

- **Všichni občané** - potencionální političtí aktéři
- **Skupina politicky aktivních občanů** - všichni, kteří se účastní různých politických akcí a voleb
- **Organizátoři v politice** - členové a funkcionáři politických stran
- **Politická elita** - osoby mající podíl na politické moci - mají aspiraci vládnout